

Додаток 2

до Довгострокової стратегії термомодернізації будівель на період до 2050 року

Огляд національного фонду будівель

Статистична інформація щодо національного фонду будівель в Україні є обмеженою через зміни складу та рівня деталізації статистичних показників щодо сектору будівель, зокрема внаслідок зміни підходів до проведення регулярних державних статистичних спостережень, їх обмежений обсяг, а також перебої у проведенні збору даних після 2012 року. Отже, статистичні дані національного фонду будівель містять інформацію про кількість квартир житлового сектору, площу будівель, прийнятих в експлуатацію (без поділу на житлову та нежитлову площу).

Статистика про нежитлові будівлі містить дані щодо кількості будівель, кількості бенефіціарів/користувачів, тоді як інформація щодо площі будівель відсутня. Також на державному рівні не забезпечено систематичний збір детальної статистичної інформації щодо обсягів споживання енергії в житлових і громадських будівлях.

Статистичні дані для огляду національного фонду будівель були сформовані з окремих даних, наданих (зібраних) Держстатом, Державною інспекцією з архітектури та містобудування (ДІАМ), Державним науково-дослідним інститутом будівельних конструкцій (НДІБК), Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України, Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження, у тому числі з даних, наведених у першому Національному плані дій з енергоефективності України до 2020 року.

Житловий фонд

Таблиця нижче ілюструє основні показники житлового фонду України.

Таблиця 2-1. Основні показники житлового фонду України.

Загальна площа приміщень	1 079,5 млн м ²
Площа приміщень, без урахування будівель на тимчасово окупованих територіях АР Крим, Донецької та Луганської областей	984,8 млн м ²
Кількість житлових будинків (одно-, дво-, багатоквартирні будинки, гуртожитки)	9 154 372
Площа житлового фонду багатоквартирних будинків	599,4 млн м ²
Кількість багатоквартирних будинків (БКБ)	181 191*
Кількість старих (напівзруйнованих) будівель	45 539
Загальна кількість квартир	19,3 млн

ДОКУМЕНТ СЕД

Підписувач Шкураков Василь Олександрович
Сертифікат 26B2648ADD3032E10400000020AD3200F293AD00
Дійсний з 09.12.2022 0:00:00 по 08.12.2024 23:59:59

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України

1212/39/63-23 від 07.12.2023

Загальна кількість квартир, без урахування квартир на тимчасово окупованих територіях АР Крим, Донецької та Луганської областей	17,1 млн
Частка населення у багатоквартирних будинках	47,5%
Середня кількість осіб, що проживають у 1 квартирі	2,4
Кількість об'єднань співвласників будинків	33 000
*Джерело: Державна служба статистики України	

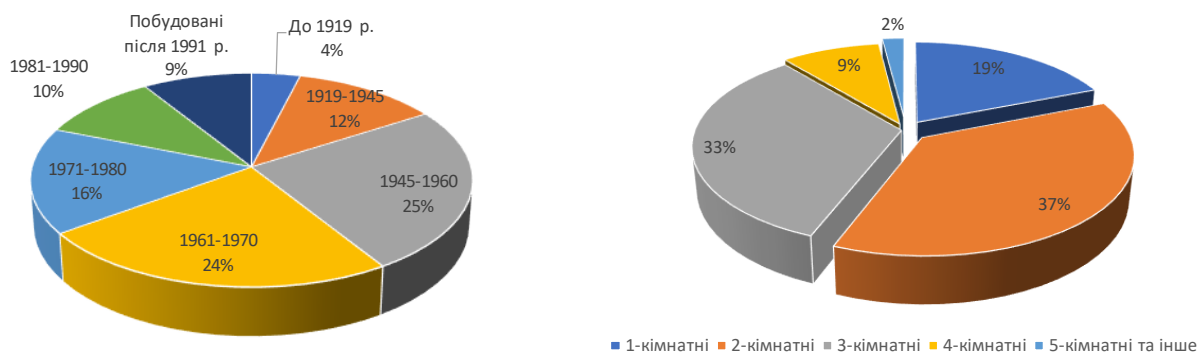
Як зазначено в таблиці нижче, на будівлі припадає 42% загального кінцевого споживання енергії в Україні, а лише на житлові будинки припадає 33% або 17,04 млн т.н.е. загального кінцевого споживання енергії.

Таблиця 2-2. Загальне кінцеве споживання енергії в національному фонді будівель України

Загальне кінцеве споживання енергії, млн т.н.е.	51,65
Будівлі, млн т.н.е.	21,89
Частка будівель, з яких:	42%
Нежитлові будівлі, млн т.н.е.	4,85
Житлові будівлі, млн т.н.е.	17,04

Поділ житлових будинків за роком будівництва в цілому по Україні та структура житлового фонду за роком будівництва представлений нижче.

Рисунок 2-1. Структура житлового фонду за роком будівництва та розмірами

На сектор житлових будівель припадає 33,2% споживання кінцевого споживання енергії в Україні. Сектор є другим за величиною споживачем енергії після промислового сектора (34%). Це потенційний ринок, який містить багато перешкод для комерційного фінансування в підвищення енергоефективності.

На житлові будинки припадає понад 40% споживання теплової енергії в Україні, проте менш ніж 25% таких будинків мають прилади обліку теплової енергії та системи регулювання на рівні будівлі. Без систем регулювання мешканці не мають можливості контролювати рівень опалення в приміщеннях будівлі.

Близько 43% українських домогосподарств підключено до мереж централізованого теплопостачання (з втратами енергії через надлишкову

ДОКУМЕНТ СЕД

Підписувач Шкураков Василь Олександрович
Сертифікат 26B2648ADD3032E10400000020AD3200F293AD00
Дійсний з 09.12.2022 0:00:00 по 08.12.2024 23:59:59

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України

1212/39/63-23 від 07.12.2023

потужність, недостатнє обслуговування, витoki в трубопроводах, неякісне обслуговування тощо). Модернізація систем централізованого теплопостачання в Україні може забезпечити до 40% економії енергії.¹

Вибір типових житлових будівель

Типові будівлі були відібрані на основі статистики житлового України з урахуванням деяких припущень.

У результаті аналізу наявної статистики житла в якості типових будівель для відповідних категорій використовувались такі будівлі:

одноквартирний садибний будинок загальною площею 60 м²;

двоповерховий багатоквартирний будинок 12м × 36м з двома входами;

п'ятиповерховий багатоквартирний будинок з чотирма входами (серія 1-437/1-438);

кілька проектних серій з 9-12 поверховими багатоквартирними будинками (серії 1-515, П-29.66, П-49.57 тощо);

шістнадцятиповерховий багатоквартирний будинок серії БПС з одним входом;

проектні серії з більш ніж 16 поверховими багатоквартирними будинками (серії ЄС, КТУ, АППС);

п'ятиповерховий гуртожиток з одним входом (серія 164-80-1).

За даними Держстату наймасовіша серія багатоквартирних будинків в Україні представлена нижче в таблиці за проектними серіями, висотою, будівельним матеріалом та роками будівництва.

¹ Під час оцінки енергоспоживання та потенціалу енергоефективності житлового сектору були використані загальні методологічні рамки, запропоновані норвезькою компанією «ENSI», болгарською компанією «Eneffect», американською компанією «Worley Parsons» та Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) в межах «Дослідження ринку житлового сектору України: правові, регуляторні, інституційні, технічні та фінансові аспекти» (документ, який є результатом роботи, проведена Інститутом місцевого розвитку (ІМР) та Європейським банком реконструкції та розвитку України (ЄБРР)).

Підписувач Шкураков Василь Олександрович
Сертифікат 26B2648ADD3032E10400000020AD3200F293AD00
Дійсний з 09.12.2022 0:00:00 по 08.12.2024 23:59:59

Таблиця 2-3. Найпоширеніші типи багатоквартирних будинків України

Серія (код проекту / назва)	Кількість поверхів	Будівельний матеріал	Роки будівництва
Серії 1-464, 1-464А, ВК-4, 1-437 1-438, 1-442, 1-443, 1-447, 1-480	до 5	цегла	1960-1978
«Чеський» проект	9	панель	1965-1978
Серія 1-515	9	панель	1966-1980
Серія 1-528КР-82	16	панель	1970-1980
Серія II-29.66	9-10	панель	1973-1983
Серія II-49.57	9-12	панель	1970-1985
Серія 96	9-10	цегла	1970-1993
Серія «Р»	5-14	цегла	1971-1998
Серія 134	9	панель	1975-1985
Серія «БПС»	16	панель	1968-1988
Серія 87	9	панель	1963-1982
Серія «КП»	9-10	панель	1981-1991
Серія Т-1, Т-2, Т-4, Т-6, Т-7, Т-22	14-16	панель	1980-1990
Серія «ЄС»	10-18	цегла	1980-2000
Серія «КТ»	12-16	панель	піс1980
Серія «КТУ» (модифікована серія «КТ»)	12-18	панель	з 1982
Серія «АППС»	12-18	панель	з 1984
Джерело: Науково-дослідний інститут будівельних конструкцій			

Зовнішні огорожувальні конструкції будівель зазвичай мають товщину від 300 до 400 мм у більшості панельних будівлях вищезгаданих типових серій. Більш щільні зовнішні стіни з цегли можуть бути завтовшки до 510 мм. Таблиця нижче підсумовує щільність і товщину зовнішніх стін будівель за проектними серіями.

ДОКУМЕНТ СЕД

Підписувач Шкураков Василь Олександрович
Сертифікат 26B2648ADD3032E10400000020AD3200F293AD00
Дійсний з 09.12.2022 0:00:00 по 08.12.2024 23:59:59

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України

1212/39/63-23 від 07.12.2023

Таблиця 2-4. Основні характеристики зовнішніх стін багатоквартирних будівель за типовими проектними серіями

Характеристика стіни			Серія типового проекту (Код)
Матеріал	Щільність, кг/м ³	Товщина, мм	
Легкий бетон; легкий бетон, облицьований керамічною плиткою	900	300	1-464, 1-480, 1-467, 96, к-134, БПС-6, АППС, Т, 87
		350	
		400	
	1000-1100	300	
		350	
		400	
	1200	300	
		350	
		400	
Тришарові панелі з ефективною ізоляцією	Товщина ізоляції – вата мінеральна пресована 140 мм	300	1-464, 1-463, КТ-12, КТ-16, 96,82
		350	
Двошарові панелі	Шар легкого бетону	350 (шар легкого бетону 200)	1-335
	1000-1100		
Тонкий бетон	700-800	250	1-468,1-464-JA
		300	
Керамічна цегла	1400-1650	380	1-438, 1-447, КП, 67, 87
		510	
Силікатна цегла	>1650	380	1-438, 1-447, КП, 67, 87
		510	
Ландшафтна цегляна кладка	<1400	380	КП, 67, 87

Виходячи з зазначених вище характеристик зовнішніх стін житлових будівель, основні характеристики опору теплопередачі та загальні показники питомого енергоспоживання більшості житлових будівель в Україні узагальнені в таблиці нижче.

Таблиця 2-5. Усереднені показники енергоефективності будівель в Україні

Теплотехнічні показники	Значення (мін. - макс.)
Опір теплопередачі зовнішньої стінової огорожувальної конструкції будівлі (зовнішні стіни)	0.63-1.0 м ² К/Вт

ДОКУМЕНТ СЕД

Підписувач Шкураков Василь Олександрович
Сертифікат 26B2648ADD3032E10400000020AD3200F293AD00
Дійсний з 09.12.2022 0:00:00 по 08.12.2024 23:59:59

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України

1212/39/63-23 від 07.12.2023

Опір теплопередачі світлопрозорих огорожувальних конструкцій	0.32-0.35 м ² К/Вт
Опір теплопередачі суміщених покриттів (дах)	0.8-1.2 м ² К/Вт
Опір теплопередачі перекриття над неопалюваними підвалами	1.0-1.2 м ² К/Вт
Питоме споживання теплової енергії для опалення житлових багатоповерхових будинків	175-250 кВт·год/м ² на рік
Джерело: Науково-дослідний інститут будівельних конструкцій	

У двох таблицях нижче наведено розрахунки конкретних вимог до енергетичної ефективності стосовно опалення, охолодження та гарячого водопостачання типових житлових будинків (ЗНД-217-19 163.18-001, Ред. 01, 24.05.2019) для першої та другої температурних зон України, із застосуванням стандартів (таких як ДСТУ В.2.6-31, Розділ 5 ДСТУ В EN 15217).

Таблиця 2-6. Вимоги до значень питомого енергоспоживання для 1-ї температурної зони України²

№	Тип будівлі	Питоме енергоспоживання, кВт·год/м ² на рік			Загальне питоме енергоспоживання, кВт·год/м ² у на рік
		опалення	охолодження	гаряче водопостачання	
1.	1-поверховий будинок	174,01 (83,67%)	4,63 (2,22%)	27,33 (14,10%)	207,97
2.	2-поверховий будинок	150,99 (80,96%)	4,87 (2,61%)	30,64 (16,43%)	186,50
3.	3-поверховий будинок	140,48 (80,12%)	5,03 (2,87%)	29,83 (17,01%)	175,34
4.	5-поверховий будинок	98,44 (70,66%)	3,58 (2,57%)	37,31 (26,78%)	139,33
5.	9-поверховий будинок	93,83 (69,64%)	3,66 (2,72%)	37,24 (27,64%)	134,73
6.	16-поверховий будинок	92,14 (69,27%)	3,67 (2,78%)	37,20 (27,97%)	133,01
7.	24-поверховий будинок	91,22 (69,06%)	3,69 (2,79%)	37,19 (28,15%)	132,09

² Джерело: Фаренюк Г.Г., директор ДП НДІБК, доктор технічних наук, науковий керівник роботи «Проведення досліджень та розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо встановлення мінімальних вимог до енергетичної ефективності будівель», 23 травня 2019 р.

ДОКУМЕНТ СЕД

Підписувач Шкураков Василь Олександрович
Сертифікат 26B2648ADD3032E10400000020AD3200F293AD00
Дійсний з 09.12.2022 0:00:00 по 08.12.2024 23:59:59

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України

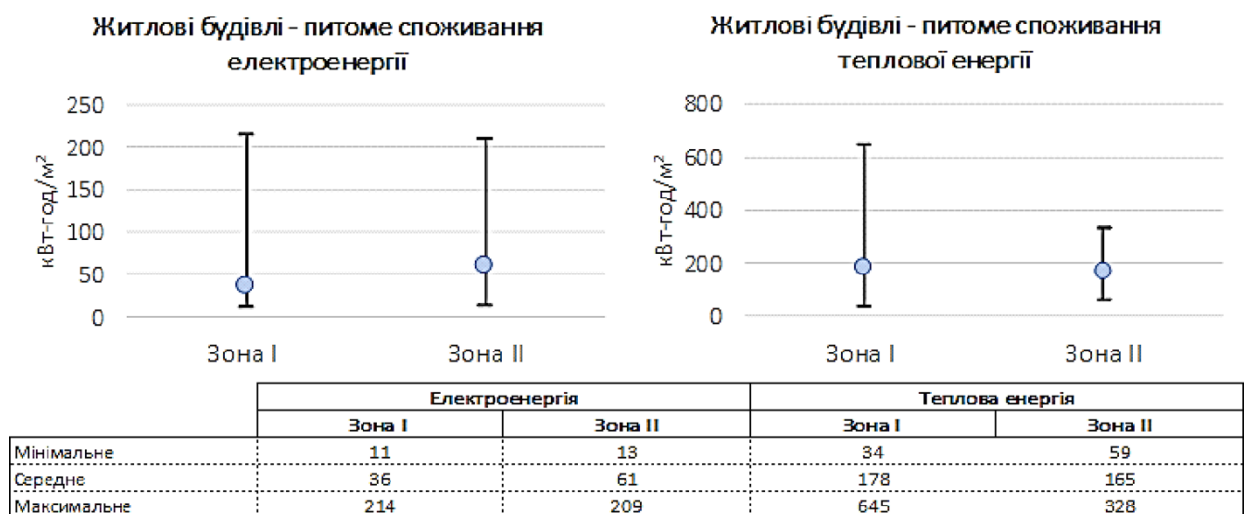
1212/39/63-23 від 07.12.2023

Таблиця 2-7. Вимоги до значень питомого енергоспоживання для 2-ї температурної зони України⁴

№	Тип будівлі	Питоме енергоспоживання, кВт·год/м ² на рік			
		опалення	охолодження	гаряче водопостачання	Усього
1.	1-поверховий окремий будинок	152,68 (80,01%)	8,81 (4,62%)	29,32 (15,37%)	190,81
2.	2-поверховий окремий будинок	133,90 (77,20%)	8,92 (5,14%)	30,62 (17,66%)	173,45
3.	3-поверховий окремий будинок	122,82 (75,98%)	9,02 (5,58%)	29,81 (18,44%)	161,65
4.	5-поверховий будинок	83,22 (65,36%)	6,83 (5,37%)	37,28 (29,28%)	127,33
5.	9-поверховий будинок	79,09 (64,20%)	6,89 (5,59%)	37,21 (30,21%)	123,19
6.	16-поверховий будинок	77,50 (63,76%)	6,87 (5,66%)	37,17 (30,58%)	121,54
7.	24-поверховий будинок	75,90 (63,26%)	6,93 (5,78%)	37,16 (30,97%)	119,99

Показники питомого енергоспоживання також було проаналізовано з використанням наявних даних, наданих місцевими органами виконавчої влади, щодо окремих груп будівель з даними, що стосуються опалюваних площ разом із щорічними вимірюваннями споживання електричної та теплової енергії. На графіку нижче показані результати таких розрахунків:

Рисунок 2-2. Питоме споживання електричної та теплової енергії в житлових будинках³

Для прогнозування щодо житлового фонду та енергоресурсів було опрацьовано статистичні дані та зроблені розрахунки на період 2002 до 2030 року.

Методологічні кроки, використані в аналізі для житлових та громадських будівель, представлені в Додатку 5. Таблиця нижче показує орієнтовну вибірку з аналізу за роками.

Таблиця 2-8. Загальна площа житлового фонду (2002-2030 рр.)⁴, тис. м²

	2002	2009	2010	2015	2016	2017	2018	2019	Прогноз 2030
Області України	930 958	1 024 103	1 031 578	973 786	980 326	985 758	990 083	993 299	1 001 693
<i>Вінницька</i>	44 636	49 102	43 963	46 777	47 003	47 263	47 471	47 625	48 027
<i>Волинська</i>	22 304	24 536	22 125	23 365	23 487	23 617	23 721	23 798	23 999
<i>Дніпропетровська</i>	75 738	83 316	79 043	78 930	79 754	80 196	80 548	80 810	81 492
<i>Донецька</i>	48 869	53 758	101 246	51 241	51 460	51 745	51 972	52 141	52 582
<i>Житомирська</i>	32 331	35 566	33 328	33 743	34 046	34 235	34 385	34 496	34 788
<i>Закарпатська</i>	29 060	31 968	28 314	30 415	30 602	30 771	30 906	31 006	31 269
<i>Запорізька</i>	39 312	43 245	40 911	40 936	41 397	41 626	41 809	41 944	42 299
<i>Івано-Франківська</i>	33 763	37 141	32 656	35 414	35 553	35 750	35 907	36 024	36 328
<i>Київська</i>	57 488	63 240	54 812	60 549	60 537	60 872	61 139	61 338	61 856
<i>Кіровоградська</i>	23 804	26 185	24 671	24 832	25 066	25 205	25 315	25 398	25 612
<i>Луганська</i>	17 019	18 722	55 413	17 808	17 921	18 021	18 100	18 159	18 312
<i>Львівська</i>	55 062	60 571	54 254	57 414	57 982	58 303	58 559	58 749	59 246
<i>Миколаївська</i>	24 780	27 260	25 965	25 796	26 094	26 239	26 354	26 440	26 663
<i>Одеська</i>	51 264	56 393	53 414	53 421	53 982	54 281	54 519	54 697	55 159
<i>Полтавська</i>	34 888	38 379	36 996	36 326	36 738	36 942	37 104	37 225	37 539
<i>Рівненська</i>	24 378	26 817	24 454	25 545	25 671	25 813	25 926	26 011	26 230
<i>Сумська</i>	27 036	29 741	27 725	28 218	28 469	28 627	28 753	28 846	29 090
<i>Тернопільська</i>	25 755	28 332	25 371	27 093	27 121	27 272	27 391	27 480	27 712
<i>Харківська</i>	62 652	68 920	63 788	65 269	65 974	66 340	66 631	66 847	67 412
<i>Херсонська</i>	24 433	26 877	25 926	25 476	25 729	25 871	25 985	26 069	26 289
<i>Хмельницька</i>	32 510	35 763	33 314	34 019	34 234	34 424	34 575	34 687	34 981
<i>Черкаська</i>	32 963	36 261	33 976	34 362	34 711	34 903	35 056	35 170	35 468
<i>Чернівецька</i>	21 087	23 196	20 443	22 139	22 205	22 328	22 426	22 499	22 689
<i>Чернігівська</i>	28 612	31 475	29 757	29 818	30 130	30 296	30 429	30 528	30 786
<i>м. Київ</i>	61 213	67 338	59 713	64 880	64 459	64 817	65 101	65 312	65 864

Нежитлові будівлі

Оцінка та аналіз енергоефективності в секторі нежитлових будівель України (громадські та інші нежитлові будівлі) базується на даних енергосервісних контрактів (ЕСКО), укладених через платформу ProZorro⁵, а також першому Національному плані дій з енергоефективності.

Оцінка сектору громадських будівель значною мірою базуються на будівлях закладів освіти (школи та дошкільні заклади) та охорони здоров'я (лікарні).

Решта громадських будівель, що складаються здебільшого з будівель органів влади (адміністративного призначення), оцінювалися в одній категорії під назвою «інші громадські будівлі».

До інших нежитлових будівель, в основному приватної власності, відносяться:

будівлі офісні;

будівлі торговельні;

готелі, ресторани та подібні будівлі;

склади та інші будівлі, які не відносяться до будівель промислового та сільськогосподарського призначення.

Вони побудовані, в основному, до 1990 року в традиційному архітектурному стилі, тоді як їхні теплотехнічні характеристики та будівельні конструкції (великопанельні, великоблокові конструкції, конструкції зі збірного залізобетону тощо) не відповідають сучасним вимогам до енергоефективності, а тому значна їх частина потребує комплексної термомодернізації.

Зведені показники щодо кількості, площі будівель представлені в таблицях 3-13 та 3-30 Додатку 3 до Стратегії.

Нижченаведена таблиця ілюструє орієнтовні обсяги новозбудованих нежитлових будівель.

Зодок Умектронда платформа електронних закупівель, доступ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України <https://prozorro.gov.ua/en>

Підписувач Шкураков Василь Олександрович
Сертифікат 26B2648ADD3032E10400000020AD3200F293AD00
Дійсний з 09.12.2022 0:00:00 по 08.12.2024 23:59:59

1212/39/63-23 від 07.12.2023

Таблиця 2-9 Загальна площа нежитлових будівель, прийнятих в експлуатацію за останній звітний рік на момент здійснення дослідження⁶, м²

	Усього	У тому числі						
		готелі, ресторани та подібні будівлі	будівлі офісні	будівлі торговельні	будівлі транспорту та засобів зв'язку	будівлі промислові та склади	будівлі для публічних виступів, закладів освітнього, медичного та оздоровчого призначення/	будівлі нежитлові інші
Україна	2908378	184141	80782	569411	117630	612527	316643	1027244
Вінницька	508470	1293	2004	12988	2289	40748	11398	437750
Волинська	85898	1417	2723	10990	5879	8118	27045	29726
Дніпропетровська	109524	675	3008	19371	3762	39466	9128	34114
Донецька	50912	-	1234	6874	3300	4873	4600	30031
Житомирська	85528	-	256	6199	713	20658	-	57702
Закарпатська	60377	1504	738	21904	-	27843	4724	3664
Запорізька	92723	19863	4640	16221	4067	12496	20641	14795
Івано-Франківська	61425	7431	3198	10246	-	19833	15833	4884
Київська	361623	11807	7553	86726	18527	143623	32440	60947
Кіровоградська	39085	-	1010	2217	3091	11357	3194	18216
Луганська	5303	-	-	1114	55	-	1106	3028
Львівська	189500	4940	7219	49779	10406	39219	61457	16480
Миколаївська	44716	6650	1358	14488	-	5111	667	16442
Одеська	233645	89510	7683	40082	14115	27785	50536	3984
Полтавська	61666	1607	522	3136	6787	8964	4689	35961
Рівненська	48704	8173	672	22086	233	8447	142	9001
Сумська	41153	240	311	3237	6658	13000	577	17130
Тернопільська	85047	2704	4378	8297	2240	35844	-	31584
Харківська	141242	871	4198	27344	2286	42776	1403	62364
Херсонська	47536	7498	657	14204	1124	12212	490	11351
Хмельницька	112185	1010	1963	32081	4513	22019	-	50599
Черкаська	114994	1534	3928	8302	2368	46557	37	52268
Чернівецька	48529	2284	2032	17969	6441	5114	9625	5064
Чернігівська	55655	566	5313	8174	2041	15309	5548	18704
м.Київ	222938	12564	14184	125432	16735	1155	51363	1505

Примітка: оцінка експертів GIZ в рамках дослідження фонду будівель у відповідності з вимогами статті 5 Директиви про енергоефективність за репрезентативною вибіркою.

⁶ Джерело: <http://www.ukrstat.gov.ua/>; примітка: Дані не включають тимчасово окуповану територію Автономної Республіки Крим, місто Севастополь та частину тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

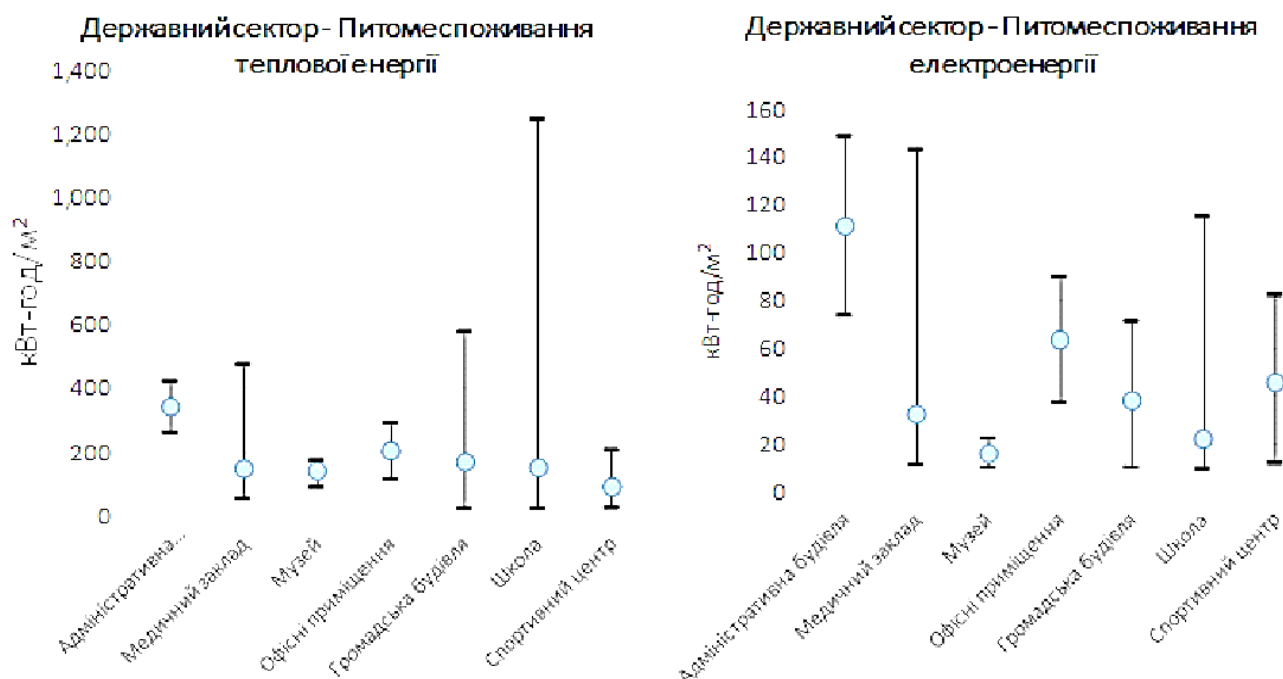
Підписувач Шкураков Василь Олександрович
Сертифікат 26B2648ADD3032E10400000020AD3200F293AD00
Дійсний з 09.12.2022 0:00:00 по 08.12.2024 23:59:59

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України

1212/39/63-23 від 07.12.2023

Рисунок 2-3. Питоме споживання електричної та теплової енергії у громадських будівлях⁷

Електроенергія							
	Адміністративна будівля	Медичний заклад	Музей	Офісні приміщення	Громадська будівля	Школа	Спортивний центр
Мін.	74	12	10	88	10	10	12
Середня	111	93	16	64	38	22	46
Макс.	149	143	22	90	72	116	83

Теплова енергія							
	Адміністративна будівля	Медичний заклад	Музей	Офісні приміщення	Громадська будівля	Школа	Спортивний центр
Мін.	259	53	89	115	23	22	28
Середня	341	148	141	204	167	150	91
Макс.	424	476	176	292	578	1246	205

Питомі енергетичні показники оцінені на основі даних місцевих органів виконавчої влади щодо опалюваної площі, а також щорічних вимірювань рівня споживання електричної та теплової енергії громадськими будівлями. Ці дані є основою для моделювання енергоефективних заходів у відповідних категоріях громадських будівель.

Середокименка офіса державна адміністрація

Підписувач Шкураков Василь Олександрович
Сертифікат 26B2648ADD3032E10400000020AD3200F293AD00
Дійсний з 09.12.2022 0:00:00 по 08.12.2024 23:59:59

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України

1212/39/63-23 від 07.12.2023